

Algemene Directie Gezondheid en Welzijn *Direction Générale Santé et Bien-Etre*

11 Mei 2020

COVID-19: Denkkader voor het gebruik van wastafels & douches in militaire kwartieren

opgesteld door de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW)

1. Referenties

- a. <https://www.sciensano.be/nl/gezondheidsonderwerpen/coronavirus>
- b. <https://crisiscentrum.be/nl/news/crisisbeheer/coronavirus-de-antwoorden-op-al-je-vragen>
 - i. 23 MAART 2020. — Ministerieel besluit houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken.
 - ii. 3 APRIL 2020. — Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID - 19 te beperken
 - iii. 17 APRIL 2020. — Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken
 - iv. 30 APRIL 2020. — Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken
 - v. 8 MEI 2020. — Ministerieel besluit houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken
- c. Codex over het welzijn op het werk
- d. https://dekast.mil.intra/Records/ArchiefLijn/11/DG%20H&WB/2020/20200427_BU_20-50084668-Covid-19%20Denkkader%20voor%20preventieadvies.docx?fromSearch=denkkader%20voor%20preventieadvies
- e. http://intranet.mil.intra/sites/News/COVID19/Documents/20200423_BU_20-50083385-Legionellapreventie%20bij%20heropstart%20na%20COVID-19.pdf

2. Inleiding

- a. Over het gebruik van douches werden op dit moment geen adviezen van Sciensano (zie §1.a) gevonden, noch van andere experts. Dit advies van de IDPBW van Defensie gaat dan ook uit van de algemene richtlijnen rond voornamelijk *social distancing* en hygiëne.
- b. De voorstellen in §5 zijn opgebouwd via een zekere hiërarchie waarbij de eerst besproken maatregelen als veiliger en dus te verkiezen worden beoordeeld t.o.v. de laatste die de minst goede is.
- c. De leidinggevende neemt de beslissing op basis van alle elementen waarvan hij of zij oordeelt dat ze meespelen bij het nemen van de beslissing, waaronder uiteraard ook de adviezen van de preventie-adviseurs. Elke beslissing impliceert dat de restrisiko's worden aanvaard door diegene die de beslissing neemt.
- d. Een goede hygiëne is belangrijk in de bestrijding van vele ziektes, dit advies mag alleszins niet leiden tot het verwaarlozen van de lichaamshygiëne.

- e. De wettelijke basis is dubbel. Enerzijds bestaat deze uit elementen van de welzijnswetgeving; anderzijds wordt deze gevormd door een resem ministeriële besluiten die genomen werden in de context van de corona-crisis.
- f. Dit advies van de IDPBW is ondergeschikt aan wettelijke verplichtingen en kan steeds wijzigen op basis van veranderende richtlijnen van overheid/ experts.

3. Wettelijke basis

a. De welzijnscontext

- i. Defensie stelt als werkgever wastafels & douches ter beschikking (zie §1.c, Art. III.1-39).
- ii. De wastafels & douches worden ten minste één maal per dag schoongemaakt, zodat ze te allen tijde blijven beantwoorden aan de hygiënische voorschriften (zie §1.c, Art. III.1-42).
- iii. Defensie stelt een douche met warm en koud water ter beschikking van de werknemers, indien: 1° de werknemers worden blootgesteld aan overmatige warmte; 2° de werknemers sterk bevuilend werk verrichten; 3° de werknemers worden blootgesteld aan gevaarlijke chemische of biologische agentia. (zie §1.c, Art. III.1-53)
- iv. De IDPBW en zijn afdelingen kan bijkomende toelichting geven aangaande de welzijnswetgeving m.b.t. wastafels en douches.

b. De corona context

- i. De inrichtingen die behoren tot de sportieve sector zijn nog steeds gesloten (zie §1.b.i, Art. 1, Par. 5).
- ii. De noodzakelijke infrastructuren voor de uitoefening van fysieke activiteiten in open lucht die geen fysieke contacten impliceren, met uitzondering van de douches, zijn sinds kort terug toegelaten (zie §1.b.v, Art 1, Par. 7)
- iii. Cruciale sectoren en de essentiële diensten, zoals Defensie, kregen hiervoor geen uitzondering (zie §1.b.i, Art. 3).

c. De rol van IDPBW

De IDPBW en zijn afdelingen staan Defensie bij voor de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en alle andere preventie maatregelen en -activiteiten.

- i. Dit betekent dat de IDPBW
 - 1. het wettelijk kader, Incl. de corona-wetgeving, zal duiden t.a.v. de werkgever en de werknemers;
 - 2. advies zal geven over de preventieve maatregelen.
- ii. De IDPBW is echter niet gemachtigd om afwijkingen op de wetgeving toe te staan.

4. Generieke adviezen voor wastafels & douches

Het algemeen denkkader voor preventieadvies blijft van toepassing (zie §1.d):

- a. Werk & sport van thuis uit, zodat de wastafels & de douches in de Mil Kw niet hoeven gebruikt te worden;
- b. Wie ziek is, blijft thuis zodat de kans op besmetting van de wastafels & de douches kleiner wordt;
- c. Vermijd activiteiten die het gebruik van douches noodzakelijk maken. Beperk de activiteiten tot wat als *mission essential* wordt gekarakteriseerd.
- d. Respecteer de *social distancing bubble* ($\geq 1,5$ m) bij het gebruik van wastafels & douches;
- e. Beperk het aantal mensen dat simultaan gebruik maakt van wastafels & douches die zich in één ruimte bevinden. Maak desnoods gebruik van *time slots*;

- f. Pas de hygiënemaatregelen rigoureus toe.
 - i. Reinig wastafels en douches frequent. Ook voor de coronapandemie was het een verplichting de douches na elke shift te laten reinigen (zie §1.c, Art. III.1-42).
 - 1. We adviseren om deze poetsfrequentie te verhogen voor veel gebruikte lokalen met wastafels & douches.
 - 2. Bovendien, **NA het nemen van een douche op het werk reinig of ontsmet je na het douchen alle contactoppervlaktes.**
 - ii. Heb extra aandacht voor individuele hygiëne: **was je handen NA het aankleden en/of voor het verlaten van het douchelokaal.**
5. Specifiek adviezen voor douches
- Onderstaande adviezen zijn gerangschikt van het minst risicovol tot het meest risicovol.** De adviezen in onderstaande §b t.e.m. §e dienen in het bijzonder rekening te houden met de hygiënemaatregelen vermeld in §4.f.
- a. Douch thuis
Neem thuis een douche en vermijd op die manier plaatsen waar veel mensen douchen.
 - b. Douch in een individuele cabine
Neem een douche in een individuele cabine die zich bevindt in een gescheiden ruimte d.w.z. in het lokaal bevindt er zich slechts één douche.
 - c. Douch alleen
Neem een douche in een lokaal met verschillende gescheiden douchecabines, maar zorg ervoor dat je alleen in het lokaal bent.
 - d. Douch in een lokaal met verschillende douchecabines
 - i. Zorg ervoor dat je de cabines zo ver mogelijk van mekaar gebruikt.
 - ii. Laat bij voorkeur één cabine vrij tussen twee gebruikte cabines indien de afscheiding tussen de cabines niet van vloer tot plafond is.
 - e. Douch in een collectieve doucheruimte
 - i. Bewaar altijd de *social distancing bubble*: dit kan enkel door het aantal gebruikers te beperken en te verdelen over de ruimte.
 - 1. Men kan overwegen om in dit kader een aantal doucheknoppen buiten dienst te stellen;
 - 2. Het is ook goed om het maximum aantal personen goed te afficheren;
 - 3. Handhaaf ook de *social distance bubble* tijdens het binnenkomen en het verlaten van de douche en bij het aan- en uitkleden.
 - 4. Een circulatieplan in de douche en de kleedruimte kan helpen om de *social distancing bubble* te handhaven.
 - ii. Beperk de tijd die besteed wordt aan het nemen van de douche.
 - iii. Douch met het gezicht naar de muur.
 - iv. Voorkom dat de straal zo hard is dat het water op anderen spat in dezelfde ruimte.
 - v. Douch bij voorkeur steeds met dezelfde mensen.
6. Legionella
- a. Door het opschorten van de activiteiten zijn bepaalde wastafels en douches lange tijd niet meer gebruikt, waardoor het water stilstond in de leidingen.
 - b. Legionella ontwikkelt zich in stilstaand water op een temperatuur tussen 20 en 50°C.
 - c. De maatregelen ter preventie van legionellose moeten dan ook toegepast worden vooraleer de eerste personen gebruik maken van de douches.(zie §1.e)
7. Praktische toepassing van deze richtlijn
Voor vragen omtrent de praktische toepassing van deze richtlijn worden de klanten doorverwezen naar de afdelingen van IDPBW.